

Глібко Сергій Васильович
*к.ю.н., доцент, директор НДІ
правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України
ORCID: 0000-0003-3398-9276*

ПИТАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: ГОСПОДАРСЬКО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах пошуку ефективної моделі Національної інноваційної системи суттєвим питанням є визначення зв'язків та їх відображення в праві при побудові з послідовних етапів інноваційного процесу.

У наукових джерелах висвітлено декілька підходів до розуміння терміну «інноваційний процес», в залежності від підходів до структури цього явища.

Першим підходом є так звана «лінійна модель інноваційного процесу», що дозволяє надати наступне визначення, інноваційний процес – це послідовний процес створення ідеї, тестування, виготовлення та реалізації продукції.

Ринкова модель інноваційного процесу – це послідовний процес торгівлі, дослідження та наукових відкриттів, проектування та тестування, виробництва та реалізації продукції.

Ціннісна ланцюгова модель Клейн Розенберга передбачає 5 кроків (складників) інноваційної моделі:

1. Визначення потенційних потреб ринку.
2. Дослідження або створення нового плану аналізу для виробництва нових продуктів.
3. Детальне проектування, випробування та створення змінених проектів.
4. Виробництво.
5. Розповсюдження та маркетинг [1].

Аліреза Хорак'ян спирається на визначення інноваційного процесу як такого, через який проходить особа від досягнення первинних знань про інновації, формування ставлення до інновацій, прийняття рішення/відмови нього, до реалізації нової ідеї та, нарешті, затвердження цього рішення [2].

Бану Геаніна Сільвіана стверджує, що інноваційний процес спрямований на підтримку та просування нової ідеї протягом всього її життєвого циклу [3].

Інноваційний процес може відбуватися не тільки в основному бізнесі, але й в допоміжній діяльності, включно з організацією відділів закупівель, бухгалтерський облік, розрахунок та ремонт і відділ технічного обслуговування (допоміжна діяльність, як закупівлі, бухгалтерський облік, обчислювальна техніка та технічне обслуговування). Впровадження нових або значно вдосконалених методів, обладнання та програмного забезпечення в допоміжній діяльності (нові або покращені вдосконалення, обладнання та програмне забезпечення допоміжна підтримка) є інноваційним процесом. Продуктові інновації у сфері послуг може включати в себе значне поліпшення методів надання послуг, додаючи нові функції існуючих послуг і впровадження цілком нових послуг, які раніше не існували. Прикладом може слугувати поліпшення банківських послуг через Інтернет (Інтернет-банківські послуги), що складаються з значного збільшення швидкості і простоти використання цих послуг («значна поліпшена швидкість і простота використання») [4].

Більшість досліджень спочатку були орієнтовані на інновації, пов'язані з продуктами та технологіями, а інновації бізнес-моделей для сталого розвитку були досить новою сферою інтересів. Але стійкість організації часто вимагати не лише розробки нових продуктів та технологій або поступові вдосконалення в роботі компаній, але й удосконалення цілісної системи вартості, яка змінюється через інновації бізнес-моделей, в результаті стабільних бізнес-моделей (SBM) [1].

SBM – це бізнес-модель, яка включає в себе активне управління кількома посередниками, створення грошової та немонетарної вартості для широкого кола посередників та довгострокову перспективу.

Інноваційний процес бізнес-моделі Кембріджу складається з восьми послідовних, але повторюваних фаз або кроків:

1. формування мети;
2. концептуальне проектування;
3. віртуальні прототипи;
4. експеримент;
5. детальне проектування;
6. пілотування;
7. запуск;
8. коригування та диверсифікація [1].

Частково розглянута бізнес-модель відображається в Oslo Manual 2005 [5]. Відповідно до Manual 2005 основною метою інновацій є впровадження нових або значно вдосконалених методів виробництва або логістики. Це зокрема включає суттєві зміни у застосованій техніці, обладнанні та програмному забезпеченні. Виходячи з цього, підприємства впроваджують технологічні інновації для скорочення собівартості одиниці продукції, підвищення якості та впровадження нових або значно поліпшеного виробництва продукції. Методи виробництва включають в себе методи (технології, процедури), обладнання (пристрої) та програмне забезпечення (методи, обладнання та/або програмне забезпечення). Прикладом нового методу виробництва може бути введення нових заходів по автоматизації і впровадження автоматизованого проектування для розробки нових продуктів (CAO – комп'ютерного проектування для розробки продукту) виробничої лінії.

Методи логістики (методи доставки) включають обладнання, програмне забезпечення та методи/технології, що стосуються поставки, необхідні для виробництва «вкладу», що виділяють матеріали/продукти всередині компанії та постачання кінцевої продукції. Прикладом нового методу логістичної системи є впровадження є «відстеження» продукції/товарів (система товарів відстеження) з використанням штрих-кодів або за допомогою ідентифікації радіочастоти називаються RFID – радіочастотна ідентифікація (активна система RFID goodstracking).

Що стосується відображення відмічених економічних процесів, маркетингу та просування інноваційних продуктів, процесів в праві,

то виникає значна кількість проблем в побудові правового механізму забезпечення інноваційного процесу, як функціонального, так і інституційного.

При визначенні інституційного складу інноваційного процесу необхідно чітко окреслити та узгодити господарську компетенцію кожного учасника та суб'єкта інноваційного процесу. Такими є учасники, передбачені в ст. 1, ст. 5, ст. 7-10 Закону України «Про інноваційну діяльність» [6].

Суб'єктами, які забезпечують інноваційний процес, необхідно вважати і інші інноваційні структури (в розумінні Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549 [7]), в тому числі суб'єкти, які відносяться до інноваційної інфраструктури, відповідно ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» [6].

Саме окреслені компетенції кожного учасника інноваційного процесу на нормативному рівні дозволить врегулювати проблемні зв'язки в інноваційному процесі.

Література:

1. Hamid Tohidi, Mohammad Mehdi Jabbari. Different Stages of Innovation Process. *Procedia Technology*. 1 (2012). P. 574–578.
2. Khorakian Alireza. Developing a conceptual framework for integrating risk management in the innovation project. 499 p. URL: <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/3036/1/Final%20Thesis-%20A.%20Kh.pdf>.
3. Banu GeaninaSilviana. Open innovation model: enabling the market uptake of innovation. *Procedia Manufacturing*. Vol. 22, 2018. P. 893.
4. Niedbalska Gr. Innowacja Procesowa [Process Innovation]. Innowacje i transfer technologii. Słownik pojec. 2011. P. 109–111.
5. Oslo Manual 2005: The measurement of scientific and technological activities. Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data. URL: <http://www.oecd.org/science/inno/2367580.pdf>.
6. Про інноваційну діяльність: Закону України від 05.12.2012 р. № 5460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266.
7. Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-96-п>.

Міністерство освіти і науки України
Національна академія правових наук України
Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного
розвитку Національної академії правових наук України
Управління інноваційного розвитку Харківської міської ради
Наукова бібліотека Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ПРАВОВА НАУКА
ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ

Збірник матеріалів круглого столу
(м. Харків, 8 червня 2018 року)

Харків
«Право»
2018

*Рекомендовано до друку вченою радою
Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України
(протокол № 5 від 30.05.2018 р.)*

Редакційна колегія:

С. В. Глібко – кандидат юридичних наук, доцент;
В. В. Россіхін – доктор юридичних наук, професор;
В. Б. Родченко – доктор економічних наук, професор

Рецензенти:

Д. С. Кутومانов – доктор юридичних наук, доцент;
І. Б. Чайкін – кандидат юридичних наук, суддя Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області

П68 **Правова наука та інноваційна діяльність в умовах євроінтеграційних процесів** : зб. матеріалів круглого столу (м. Харків, 8 черв. 2018 р.) / [редкол.: С. В. Глібко, В. В. Россіхін, В. Б. Родченко]. – Харків : Право, 2018. – 166 с.

ISBN 978-966-937-517-9

У збірнику опубліковані доповіді і повідомлення науковців, викладачів, аспірантів наукових та освітніх закладів, а також практичних працівників на круглому столі «Правова наука та інноваційна діяльність в умовах євроінтеграційних процесів». Захід організував Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України спільно з Міністерством освіти і науки України, Національною академією правових наук України, Управлінням інноваційного розвитку Харківської міської ради, Науковою бібліотекою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Навчально-науковим інститутом «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна 8 червня 2018 року у м. Харкові.

Круглий стіл проводився з метою обміну практичними і теоретичними напрацюваннями, ідеями й підготовки рекомендацій учасників щодо сучасних проблем розвитку національної інноваційної системи України, правових проблем і викликів розвитку цифрової економіки та суспільства нашої держави, проблем охорони і захисту прав інтелектуальної власності та правового регулювання режиму інноваційної діяльності, а також висвітлювались питання щодо відкритої науки у світовому просторі.

Збірник буде корисним для науковців, аспірантів, студентів та всіх зацікавлених проблемами правового забезпечення розвитку національної інноваційної системи України в сучасних умовах.

Друкується в авторській редакції.

УДК 340:001.895

Відповідальна за випуск: *К. А. Карбовська*

Адреса редакційної колегії:
61002, Харків, вул. Чернишевська, 80
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
тел.: (057) 700-06-64
E-mail: ndipzir@gmail.com
Сайт: ndipzir.org.ua

© НДІ ПЗІР НАПрН України, 2018
© Оформлення. Видавництво
«Право», 2018

ЗМІСТ

I

Сучасні проблеми розвитку Національної інноваційної системи України

Андрєєва Катерина Олександрівна, Варук Валентина Віталіївна Проблеми розвитку інноваційної системи на регіональному рівні	6
Атаманова Юлія Євгенівна, Новіков Євген Андрійович Організаційно-правові форми функціонування мережі трансферу технологій	12
Бистрова Юлія Вікторівна, Покусай Людмила Василівна Відкритість і загальнодоступність правової науки в умовах інтеграційних процесів	16
Білоус Лілія Борисівна Імплементация екологічних директив в Україні як вплив на розвиток та впровадження інноваційної діяльності	23
Бойко Дмитро Віталійович Вичерпання прав на знаки для товарів і послуг	26
Бринцев Олексій Васильович Новий господарський процес – крок вперед, два назад	30
Вітліна Марина Олександрівна Правове регулювання інформаційної безпеки підприємництва України . .	34
Водорєзова Сусанна Робертівна Відкрита наука в Україні: правовий аспект	37
Глібко Сергій Васильович Питання функціонального забезпечення інноваційного процесу: господарсько-правовий аспект	42
Грецька-Миргородська Вікторія Вікторівна Роль місцевої влади у розвитку кластерної системи як технологічної платформи інноваційної системи	46
Єфімов Євгеній Олександрович Механізми державної інноваційної політики провідних країн світу забезпечення діяльності національних інноваційних систем: досвід для України	51
Єфремова Катерина Вікторівна, Єгорова Тетяна Петрівна Національні та міждержавні програми зі стимулювання процесів цифровізації сучасної економіки	56

Іванов Станіслав Миколайович

Концептуальні напрями доступу дослідницьких структур України до європейського простору (на прикладі Німеччини). 60

Іванова Ксенія Юрїївна

До питання про механізм функціонування окремих елементів національної інноваційної системи. 64

Карбовська Кароліна Андрїївна

Правове регулювання стартапів як суб'єктів Національної інноваційної системи 68

Кириченко Ігор Олегович

Господарсько-правові санкції за правопорушення при здійсненні інжинірингової діяльності у будівництві (постановка проблеми). 72

Клімова Галина Павлівна, Семенишин Артем Вікторович

Університет як креативний компонент національної інноваційної системи. 76

Любичч Анна Миколаївна

Щодо правового механізму державної підтримки технопарків: порівняльна характеристика 80

Малахова Віра Олексіївна

Правова освіта на різних етапах, важливість правової вихованості населення 84

Матюшенко Ігор Юрїйович, Пасмор Марина Сергіївна

Пріоритети науково-інноваційної діяльності України в умовах нової промислової революції та асоціації з ЄС 89

Навроцький Олексій Олексійович, Свіденська Марія Сергіївна

Актуальні проблеми розбудови інноваційної інфраструктури регіону . 103

Пасмор Надія Петрівна, Зарвирог Ірина Павлівна

Інноваційний науковий workspace у бібліотеках – майданчик для генерації ідей 107

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна

Технологічні платформи як важливий інструмент інноваційного розвитку в країнах східного партнерства 110

Рекун Ганна Петрівна, Хрипунова Дар'я Михайлівна

Стратегічні пріоритети забезпечення інноваційного розвитку України . . 114

Родченко Володимир Борисович, Прус Юлія Ігорівна

Ресурси розвитку інноваційного середовища України: гроші & люди . . 118

Стрїжкова Алла Володимирівна

Пропозиції господарсько-правового забезпечення стимулювання розвитку бізнес-інкубаторів. 123

Чайка Дар'я Юріївна	
Стан та перспективи розвитку інноваційної сфери України	128
Чубенко Віра Анатоліївна	
Питання виробництва та поставки високотехнологічної та наукоємної продукції	133
Шаповалова Ольга Вікторівна	
Роль держави у запровадженні інноваційних технологій у підприємницьку діяльність	137
Шапошник Анастасія Олександрівна	
Щодо окремих видів інноваційних послуг	140

II

Господарсько-правове забезпечення державного регулювання Національної інноваційної системи

Білоусова Ярослава Олексіївна	
Дистриб'юторський договір та його співвідношення з суміжними договорами.	144
Георгієвський Юрій Валентинович	
Актуальні проблеми правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання на тимчасово окупованих територіях України	148
Савчук Олександра Олександрівна	
Щодо питання визначення господарської компетенції фінансових установ, що надають послуги факторингу	152
Сидорчук Андрій Володимирович	
Економіко-правове значення інвестиційного плану енергоефективності.	158
Шмило Ірина Олегівна	
Щодо окремих засобів захисту інтересів інвесторів: господарсько-правовий аспект	161